

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

КАФЕДРА _____ Безпека життєдіяльності _____
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р. Б. Папірник
« 1 » _____ 10 _____ 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Атестація робочих місць і профілактика виробничого травматизму та профзахворювань

спеціальність _____ 263 «Цивільна безпека» _____
(назва навчальної дисципліни)
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна _____ «Охорона праці» _____
(назва освітньої програми)

освітній ступінь _____ бакалавр _____

форма навчання _____ денна _____
(денна, заочна, вечірня)

розробник _____ Чередниченко Людмила Антонівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Атестація робочих місць за умовами праці – це комплексна оцінка умов праці на робочому місці з метою виявлення шкідливих і небезпечних чинників виробничого середовища.

Профілактика травматизму і профзахворювань включає комплекс заходів, які направлені на зменшення впливу шкідливих та небезпечних факторів на людину.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			V	
Всього годин за навчальним планом, з них:	105	3,5	105	
Аудиторні заняття, у т.ч.:	54		54	
лекції	38		38	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	16		16	
Самостійна робота, у т.ч.:	21		21	
підготовка до аудиторних занять	5		5	

підготовка до контрольних заходів	10		10	
виконання курсового проекту або роботи	-		-	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	6		6	
підготовка до екзамену	30		30	
Форма підсумкового контролю			екзамен	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: отримати теоретичні знання та практичні навички з питань атестації робочих місць і профілактики травматизму і профзахворювань в будівництві.

Завдання дисципліни: засвоєння теоретичних основ і здобуття практичних навичок із комплексної оцінки робочих місць, які повинні відповідати санітарним нормам, чинному законодавству по охороні праці, та профілактики травматизму і профзахворювань.

Пререквізити дисципліни вивчення дисциплін «Основи охорони праці», «Безпека життєдіяльності».

Постреквізити дисципліни організаційно-технічне забезпечення атестації та паспортизації робочих місць в галузі.

Компетентності.

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Атестація робочих місць і профілактика виробничого травматизму та профзахворювань» бакалаври мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог нормативних актів та володіти такими основними професійними компетенціями, відповідно до освітньої програми «Цивільна безпека» СВО ПДАБА 2636-2017:

ЗК 4, ЗК 5, ЗК 6, ЗК 13, ЗК 14

ФК 1, ФК 2, ФК 4, ФК 6, ФК 8, ФК 10, ФК 12, ФК 14, ФК 21, ФК 25

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: можливі причини виникнення шкідливих і небезпечних факторів на робочих місцях; методику проведення атестації робочих місць; методику оцінки атестації робочих місць; встановлені пільги і компенсації за умови праці; заходи по профілактики травматизму та профзахворювань;

вміти: використовувати одержані знання для рішення інженерно-економічних задач; використовувати нормативно-правову базу по охороні праці; планувати заходи щодо створення здорових і безпечних умов праці; керуватись нормативними матеріалами, проводити атестацію робочих місць; надати комплексну оцінку факторів виробничого середовища і характеру праці, щодо відповідності їх вимогам нормативних документів; визначити небезпечні, шкідливі фактори та їх джерела; оформити карти умов праці при проведенні атестації робочих місць; розробляти інженерні методи профілактики виробничого травматизму та профзахворювань; прогнозувати травматизм та профзахворювання на виробництві.

Методи навчання. Виконавчий, репродуктивний (відтворюючий), продуктивно-практичний.

Форми навчання. Індивідуальні, групові, колективні, фронтальні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Атестація робочих місць					
Тема 1. Основні положення курсу	3	2			1

Тема 2. Характеристика робочого місця	8	4	2		2
Тема 3. Оцінка рівня робочих місць	6	4			2
Тема 4. Оцінка робочих місць та прийняття рішень про їх використання	5	2	2		1
Тема 5. Організація робіт по проведенню атестації та раціоналізації робочих місць	6	4			2
Тема 6. Критерії оцінки при атестації робочих місць	5	2	2		1
Тема 7. Економічні аспекти атестації робочих місць	6	2	2		2
Разом за змістовим модулем 1	39	20	8		11
Змістовий модуль 2. Профілактика виробничого травматизму та профзахворювань					
Тема 1. Основні поняття травматизму	8	4	2		2
Тема 2. Травмуючі фактори травмуючи	8	4	2		2
Тема 3. Санітарно-гігієнічні фактори	8	4	2		2
Тема 4. Заходи по профілактиці травматизму	12	6	2		4
Разом за змістовим модулем 2	36	18	8		10
підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	105	38	16		51

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Атестація робочих місць		
1	Основні положення курсу. Значення атестації робочих місць. Законодавча основа проведення атестації. Громадський контроль за проведенням атестації робочих місць.	2
2, 3	Характеристика робочого місця. Робоче місце. Основні поняття. Постійне робоче місце. Класифікаційні ознаки робочого місця. Складання плану розміщення робочих місць, які підлягають атестації.	4
4, 5	Оцінка рівня робочих місць. Оцінка техніко-технологічного рівня робочих місць. Оцінка організаційно-економічного рівня робочих місць. Оцінка санітарно-побутових умов праці та безпеки на робочому місці.	4
6	Оцінка робочих місць та прийняття рішень про їх використання. Методика оцінки. Критерії оцінки. Умови атестації. Техніко-економічний аналіз.	2
7, 8	Організація робіт по проведенню атестації та раціоналізації робочих місць. Формування комісії по атестації. Організація санітарно-гігієнічних досліджень. Лабораторні дослідження. Складання карт умов праці. Розробка організаційно-технічних засобів по раціоналізації робочих місць.	4
9	Критерії оцінки при атестації робочих місць. Оцінка по не атестованим робочим місцям. Оцінка по атестованим робочим місцям. Результати оцінки.	2

10	Економічні аспекти атестації робочих місць. Розглядання основних напрямків вдосконалення робочих місць та фінансових можливостей підприємства для проведення раціоналізації робочих місць.	2
Разом за змістовим модулем 1		20
Змістовий модуль 2. Профілактика виробничого травматизму та профзахворювань		
1, 2	Основні поняття травматизму. Травматизм в цілому. Виробничий травматизм. Причини виробничого травматизму. Класифікація нещасних випадків. Положення про розслідування.	4
3, 4	Травмуючі фактори травмуючих. Машини та механізми. Теплові фактори. Електричний струм. Токсичні речовини. Агресивні речовини. Промисловий пил. Вибух. Випромінювання. Небезпечні зони.	4
5, 6	Санітарно-гігієнічні фактори. Характеристика температури, вологості, пилу, шуму, освітлення.	4
7, 8, 9	Заходи по профілактиці травматизму. Медико-профілактичні заходи. Природні системи захисту. (Антропометрія та безпека праці. Організація медичних оглядів. Психологія безпеки.) Організаційно-профілактичні заходи попередження нещасних випадків. (Пропаганда. Кінофільми. Кольори безпеки. Знаки безпеки. Кабінети охорони праці. Проведення інструктажів. Надзор і контроль за безпекою.) Інженерно-технічні засоби попередження травматизму. (Огородження безпечних зон. Сигналізація, блокування. Системи дистанційного контролю. Засоби індивідуального і колективного захисту. Навчання по охороні праці. Перша допомога при нещасних випадках.)	6
Разом за змістовим модулем 2		18
Всього		38

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Оцінка рівня робочих місць Оцінка техніко-технологічного рівня робочих місць. Оцінка організаційно-економічного рівня робочих місць.	2
2	Оцінка рівня робочих місць Оцінка санітарно-побутових умов праці. Аналіз результатів оцінки робочих місць.	2
3, 4	Оцінка рівня робочих місць Оформлення карт умов праці	4
5	Оцінка рівня робочих місць Визначення шкідливих виробничих факторів на робочих місцях.	2
6	Аналіз травматизму Методи аналізу	2
7, 8	Розслідування нещасних випадків Оформлення актів розслідування	4
Усього:		16

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом.	

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	6
2	Підготовка до контрольних заходів	6
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях: Тема 1. Інвентаризація і паспортизація робочих місць. Тема 2. Освітлення, вплив на людину. Профілактика захворювання очей.	9
4	підготовка до екзамену	30
	Усього	51

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю знань на лекціях та практичних заняттях – тестовий, усне опитування, екзамен.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Атестація робочих місць

Підсумкова оцінка за змістовим модулем 1 визначається як сума балів за:

- присутність (відвідування) студентом лекцій – максимально 10 балів;
 - підготовку та активну участь у виконання практичної роботи – максимально 20 балів;
 - відповіді на запитання контрольної роботи – максимально 70 балів.
- Всього – 100 балів.

Відвідування лекцій

- присутність (відвідування) студентом 1 лекції – оцінюється в 1 бал. Всього 10 лекцій. Максимальна кількість балів за присутність на лекціях – 10.
- Всього 10 балів.

Відвідування та виконання практичної роботи

Кількість практичних робіт – 4.

За виконання однієї практичної роботи – 5 балів.

Всього 20 балів.

5 балів – якщо студент в повному обсязі розв'язав практичне завдання, відповів на запитання викладача, показав обізнаність.

4 бали – завдання практичної роботи виконане в повному обсязі, але у відповіді на запитання викладача мали місце помилки, які не впливають, в цілому, на успішне виконання практичної роботи.

3 бали – завдання практичної роботи виконане в повному обсязі, але у відповіді на запитання викладача мали місце принципові помилки, які не впливають, в цілому, на успішне виконання практичної роботи, а також допускаються помилки при опрацюванні отриманих результатів.

2 бали – практичне завдання виконане не в повному обсязі при відповіді на запитання викладача мали місце принципові помилки.

1 бал – студент виконав завдання не в повному обсязі, не відповів на запитання викладача.

0 балів – якщо студент проявив недбалість при виконанні практичної роботи і відмовився відповідати на запитання викладача.

Контрольна робота (тести)

До складу контрольної роботи включено 5 запитань, на які студент зобов'язаний дати відповіді. Максимальна кількість балів при вичерпній відповіді на одне запитання – 14.

Максимальна кількість балів – 70.

Кількість балів за якість відповіді на одне запитання установлюється – 14 балів.

28 балів – за 2 успішні відповіді на запитання тесту.

42 балів – за 3 відповіді на запитання.

56 балів – за 4 відповіді на запитання.

За всі успішні відповіді на 5 запитань – 70 балів.

Змістовий модуль 2. Профілактика виробничого травматизму та профзахворювань

Підсумкова оцінка за змістовим модулем 1 визначається як сума балів за:

- присутність (відвідування) студентом лекцій – максимально 9 балів;
- підготовку та активну участь у виконання практичної роботи – максимально 21 бал;
- відповіді на запитання контрольної роботи – максимально 70 балів.

Всього – 100 балів.

Відвідування лекцій

- присутність (відвідування) студентом 1 лекції – оцінюється в 1 бал. Всього 9 лекцій. Максимальна кількість балів за присутність на лекціях – 9.

Всього 9 балів.

Відвідування та виконання практичної роботи

Кількість практичних робіт – 4.

За виконання однієї практичної роботи – 5,25 балів.

Всього 21 бал.

5,25 балів – якщо студент в повному обсязі розв'язав практичне завдання, відповів на запитання викладача, показав обізнаність.

4 бали – завдання практичної роботи виконане в повному обсязі, але у відповіді на запитання викладача мали місце помилки, які не впливають, в цілому, на успішне виконання практичної роботи.

3 бали – завдання практичної роботи виконане в повному обсязі, але у відповіді на запитання викладача мали місце принципові помилки, які не впливають, в цілому, на успішне виконання практичної роботи, а також допускаються помилки при опрацюванні отриманих результатів.

2 бали – практичне завдання виконане не в повному обсязі при відповіді на запитання викладача мали місце принципові помилки.

1 бал – студент виконав завдання не в повному обсязі, не відповів на запитання викладача.

0 балів – якщо студент проявив недбалість при виконанні практичної роботи і відмовився відповідати на запитання викладача.

Контрольна робота (тести)

До складу контрольної роботи включено 5 запитань, на які студент зобов'язаний дати відповіді. Максимальна кількість балів при вичерпній відповіді на одне запитання – 14.

Максимальна кількість балів – 70.

Кількість балів за якість відповіді на одне запитання установлюється – 14 балів.

28 балів – за 2 успішні відповіді на запитання тесту.

42 балів – за 3 відповіді на запитання.

56 балів – за 4 відповіді на запитання.

За всі успішні відповіді на 5 запитань – 70 балів.

Оцінювання екзамену:

Білет містить 2 теоретичних та одне практичне запитання. Повна відповідь на одне запитання оцінюється в 30 балів, виконання практичного питання – 40 балів. Максимальна кількість балів за відповідь на білет становить 100 балів.

Вид контролю	Кількість балів	Всього
1. Відповідь на теоретичне запитання	30	60
2. Виконання практичного завдання	40	40
Всього:		100

Максимальна кількість балів за відповідь на 2 теоретичне запитання – 60 балів, за одне – 30 балів.

30-26 балів – ставиться студенту, який твердо знає матеріал програми, повно, грамотно та послідовно дає відповіді на всі запитання завдання.

25-21 бал – ставиться студенту, який знає навчально-програмний матеріал, грамотно та по суті дає відповіді на всі запитання, завдання білету, не допустив суттєвих недоліків; при чому деякі відповіді є не зовсім повними або недосить чіткими.

20-11 балів – ставиться студенту, що має знання основного матеріалу, допустив неточності, похибки при відповіді на завдання, але володіє необхідними знаннями для подальшого навчання.

10-1 бал – ставиться студенту, який виявив проблеми в званні основного матеріалу програми, допустив суттєві помилки у відповідях на питання, або взагалі не дав відповіді на них.

0 балів – ставиться студенту, який не відповів на питання.

За виконання практичного завдання – максимально 40 балів.

40-36 балів – якщо студент повністю без помилок вирішив задачу і зробив висновок.

35-31 бал – якщо при вирішенні задачі були припущені незначні помилки.

30-16 балів – якщо задача була вирішена частково.

15-1 бал – якщо задача була вирішена з принциповими помилками, які впливають на кінцевий результат.

0 балів – якщо задача була не вирішена.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума балів за відповіді на теоретичні запитання та виконання практичного завдання.

Порядок зарахування пропущених занять: студент самостійно опрацьовує конспект пропущеної лекції, відповідає на контрольні питання викладачеві у відведений для консультацій час.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України: Принята на 5-й Сесии Верховного Совета України 20 июля 1996 г., Днепропетровск: Пороги, 1996.-47с.
2. Закон України «Про підприємництво».
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я.
4. Кодекс законів про працю України.
5. Закон України про колективні договори й угоди.

6. Закон України «Об охране труда» от 21.11.2002г.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 01.08.1992р. № 442.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження списків виробництва робіт, професій і показників, робота в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах» від 16.01.2003р. № 36.
9. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «про затвердження методичних рекомендацій для проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 01.09.1992р. № 41.
10. ДБМ А.3.2-2009 «Охорона праці» і промислова безпека у будівництві.
11. О.С. Ефремова «Опасные и вредные производственные факторы и средства защиты работающих от них» (практическое пособие) – М, Альфа-Пресс, 2009г., 302с.
12. Беликов А.С., Болібрux Б.В., Шаломов В.А. та ін. /Основи охорони праці: підручник ISBN 978-966-323-193-8/2-е вид. –Дніпро: ПП «Кулик В.В.»; 2019.- 452с.
13. Беликов А. С., Кожушко А. П., Сафонов В. В., Чесанов В. Л., Капленко Г. Г., Касьян А. И., Шлыков Н. Ю., Коструб В. А., Харачих Г. И., Сорока К. Ю./ Охрана труда на предприятиях строительной индустрии /Под ред. д.т.н., профессора А. С. Беликова.- Днепропетровск: «ФЕДОРЧЕНКО А. А.», 2010 г. – 528 с.

Допоміжна

1. Покуса А.А., Франдюк И.В. Аттестация рабочих мест на промышленном предприятии. К. Техника, 1984г.
2. Рекомендації Міністерства праці України № 41 від 01.09.1992. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці.
3. Инструкция по заполнению карты условий труда при проведении аттестации рабочих мест № 06-41-48 от 30.11.1992г.
4. Бадагуев Б.Т. Порядок проведения аттестации рабочих мест на предприятии. Альфа-Пресс, М., 2010 год.
5. Беликов А.С., Шликов Н.Ю., Рабич Е.В. «Основы охраны труда» Днепропетровск: 2006.

12. INTERNET – ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> – Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду «Держгірпромнагляду».
2. <http://www.mns.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
3. <http://www.social.org.ua> – Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
4. <http://base.safework.ru/iloenc> – Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
5. <http://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
6. <http://www.oxpaha.ru> – Охрана. Интернет-газета о безопасности.
7. <http://www.kodeks-luks.ru> – Нормативные документы в области охраны труда.

Розробник

_____ (підпис)

(Л. А. Чередниченко)

Гарант освітньої програми

(А. С. Беликов)

Силабус затверджено на засіданні кафедри Безпеки життєдіяльності
 Протокол № 5 від « 30 » 09 20 19 року